

การจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์

ดร.ธีรฤทธิ ประทุมพรรัตน์ *

ผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาที่กำลังจัดขยายโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาลนั้น พึงเป็นนักอนาคตนิยม ทั้งนี้เพราะอนาคตไม่ใช่อดีตจะจัดโรงเรียนให้เหมือนที่กระทำมาในอดีตไปหมดนั้นไม่ได้ เพราะไม่เหมาะสมกับสภาพของสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปไม่หยุดยั้ง และการเป็นนักอนาคตนิยมจำเป็นต้องใช้หลักการบริหารคือ ไม่มีวิธีใดที่เป็นวิธีบริหารที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว ควรมองหาวิธีการบริหารหลาย ๆ วิธีและลองนำเข้าสู่ภาคปฏิบัติเพื่อทดสอบและ หาทางปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมที่สุด ซึ่งเป็นที่เข้าใจว่าการจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษานอกจากจัดให้นักเรียนสำเร็จการศึกษาแล้วไปเรียนต่อมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญและเรียนต่อไปถึงระดับมหาวิทยาลัย แล้วยังต้องจัดให้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ เพื่อออกประกอบอาชีพด้วย และยังไม่เป็นการเพียงพอ พึงจัดให้เรียนวิชาชีพที่เหมาะสมในระยะเวลา 3 ปีที่เรียนหลังจากประถมปีที่ 6 เพื่อออกประกอบอาชีพอีกด้วย ซึ่งเรียกว่าเป็นการจัดแบบสุดสัมฤทธิ์

ความหมายของการจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์

คำว่า สุดสัมฤทธิ์ หมายถึง การถึงจุดหมายปลายทางบริบูรณ์ การจบบริบูรณ์ (Termination) เหมือนรถไฟที่ไปถึงจุดหมายปลายทางบริบูรณ์ ตามความหมายนี้การจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาที่จัดแบบ สุดสัมฤทธิ์ จัดให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างเต็มที่ในชั้นมัธยมปีที่ 1, 2 และ 3 ที่ขยายโอกาสให้อย่างเทียบพร้อมบริบูรณ์ ออกประกอบอาชีพได้ ไม่ว่าจะขาย แรงงาน หรือ ขยายงาน หรือ สร้างงานไม่จำเป็นต้องเรียนต่อไปให้สูงถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายแต่อย่างใด เพราะเพียงพอแล้ว ออกประกอบอาชีพได้แล้ว เป็นต้นว่า จัดให้เรียนครบวงจรด้านเกษตร หรือ ด้านธุรกิจ หรือ ด้านคหกรรม หรือ ด้านอุตสาหกรรม หรือ ประสมประสานเข้าด้วยกันทั้งสามด้าน ทั้งทฤษฎี ภาคปฏิบัติ และวิธีการจัดการ ซึ่งเป็นความต้องการของทั้ง ตัวผู้เรียนเอง และบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้เรียนว่า ต้องการใช้ออกการเรียนเพียงสามปีในมัธยมต้นเท่านั้น หลังจากนั้นจะไม่มีโอกาส หรือจะไม่รับโอกาสอีกต่อไปด้วยเหตุผลอย่างใดอย่างหนึ่งเฉพาะตัว และหรือเฉพาะครอบครัว

*รองศาสตราจารย์ระดับ 9 ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้
บทความทางวิชาการการบริหารสถานศึกษา. ประจำเดือนมกราคม 2538

ความสำคัญของการจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์

การจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์ เป็นการแก้ไขข้อบกพร่องในการจัดโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่เน้นสอนให้รู้แทนสอนให้ออกประกอบอาชีพ เป็นการลดขอบเขตของการจัดโรงเรียนประถมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่ใช้ผู้สอนที่เรียนรู้อาชีพการสอนวิชาชีพ มาใช้ผู้รู้และผู้ประกอบอาชีพสอนวิชาชีพ ช่วยลดขอบเขตของการสอนวิชาชีพเด็กที่มีได้ฝึกในโรงงานมา ฝึกในโรงงานที่แท้จริง ช่วยลดขอบเขตของการสอนวิชาชีพที่ไม่ค่อยใช้หรือไม่ใช้เครื่องจักรเครื่องยนต์และเครื่องมือที่เหมาะสมทันสมัยมาใช้เครื่องจักรเครื่องยนต์ที่เหมาะสมและทันสมัย เป็นการลดคนว่างงานให้ทำงานทำ เป็นการลดความรู้สึกของผู้เรียนที่หันหน้าไปขายแรงงาน ให้หันหน้าไปสู่การสร้างงานและมีงานทำ และที่สำคัญมากที่สุดคือ เป็นการเตรียมเยาวชนที่ด้อยโอกาสเข้าสู่ตลาดแรงงานในสังคมอุตสาหกรรมใหม่ในศตวรรษหน้า แทนการเตรียมเยาวชนให้เข้าสู่สนามวิชาการมุ่งระดับอุดมศึกษาที่ไม่สามารถรับคนเข้าเรียนได้หมดทุกคน และไม่ประกันว่าสำเร็จอุดมศึกษาแล้วได้งานทำทุกคน การจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา แบบสุดสัมฤทธิ์จะช่วยย่นย่อเวลาเรียนให้สั้นลง ช่วยผู้เรียนและผู้ปกครองที่ไม่สามารถยืดเวลาเรียนให้ยาว นานได้ เพราะด้อยโอกาสทางด้านทุนทรัพย์ หรือด้านอื่นใดอันเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถให้ยืดเวลาเรียนหลาย ๆ ปีได้

ปรัชญาของการจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์

การจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา แบบสุดสัมฤทธิ์ต้องเชื่อว่าผู้เรียนมีความแตกต่างกันเป็นรายบุคคล ทั้งความสนใจ ความถนัด ความต้องการ ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพครอบครัวบิดามารดา ความหวังและอุดมการณ์ รวมทั้งโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียน ถ้าโรงเรียนให้ความสำคัญกับเขาเป็นรายบุคคล และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษา อาชีพส่วนตัวและสังคมอย่างเพียงพอแล้ว จะสามารถตัดสินใจเลือกเรียนได้ถูกต้องเหมาะสม กระมลสิทธิ์ในการตัดสินใจเลือกเรียนเป็นของผู้เรียนอย่างแท้จริง การชักจูงและบังคับตัดสินใจผู้เรียนโรงเรียนกระทำมิได้ การจัดวิชา เรียนให้เข้ากับผู้เรียนรายบุคคล ดีกว่า การจัดผู้เรียนรายบุคคลให้เข้ากับวิชาเรียน

วิธีการจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์

ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการสนับสนุน การจัดโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์ ฟังตระหนักว่า **ไม่มีวิธีจัดใดที่เป็นวิธีจัดที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว (no one best way)** จึงมีหลายวิธีที่จัดแล้วได้ผลตามปรัชญาที่กล่าวถึงข้างต้น ผู้เขียนประสงค์จะนำ วิธีต่อไปนี้เสนอแนะ คือ

1. การใช้สถานประกอบการในท้องถิ่น วิธีนี้ สามารถลดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรการบริหารด้าน คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ได้ดีเยี่ยม ผู้เขียนหมายความว่า โรงเรียนประถมศึกษาจะตั้งอัตราผู้สอนวิชาซีพหลากหลายขึ้นแต่ละโรงเรียนก็ได้เพราะรัฐไม่มีงบประมาณและไม่มียุทธศาสตร์เพิ่มอัตราผู้สอนให้แต่ละโรงเรียน รัฐไม่มีงบประมาณจัดซื้อจัดหา จัดตั้ง และซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องกล เครื่องมือ และโรงฝึกงานให้กับโรงเรียนแต่ละโรงเรียน และรัฐไม่สามารถจัดวัสดุฝึกด้าน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม คหกรรม และธุรกิจให้ผู้เรียนได้ฝึกเรียนอย่างเพียงพอได้ การเสนองบประมาณ การตั้งงบประมาณเอาทรัพยากรดังกล่าวมาใช้ จึงไม่ควรเสียเวลาขบคิด โรงเรียนต้องใช้วิธีการบริหารความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน นำผู้เรียนไปเรียนในสถานประกอบการในท้องถิ่น เอาบุคลากรในสถานประกอบการเป็นครู เอาเครื่องยนต์กลไกและโรงงานของสถานประกอบการเป็นโรงฝึกงาน เอาวัสดุฝึกของสถานประกอบการเรียนรู้อาชีพปฏิบัติโดยการให้ผู้เรียนไปเรียนในสถานประกอบการแต่ละแห่งในภาคเรียนฤดูร้อน ด้วยความร่วมมือจากผู้ปกครองในการรับส่งผู้เรียนไปกลับ และมีครูอาจารย์ของโรงเรียนไปเยี่ยมเยียนติดตามดูแลเป็นระยะ ๆ แบบเดียวกับอาจารย์วิทยาลัยครูไปดูการฝึกสอนของนักศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ อันเป็นสถานประกอบการด้านการเรียนการสอน ในการปฏิบัติตามวิธีการนี้ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและคณะผู้บริหารหรือและขออนุญาต ผู้ว่าราชการจังหวัดให้คณะกรรมการเฉพาะกิจออกสำรวจสถานประกอบการในท้องถิ่นใน 4 ด้านดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ด้านเกษตรกรรม เพื่อพิจารณาว่ามีสถานประกอบการใดบ้างที่ผู้เรียนสามารถ ออกไปเรียนได้ตามหลักสูตร พืชไร่ พืชสวน สถานเพาะชำ ดินและปุ๋ย ช่างเกษตร การจัดสวนแบบ ต่าง ๆ ไม้ดอก ไม้ประดับ สัตว์ปีก สัตว์เล็ก สัตว์ใหญ่ การเพาะเลี้ยงสัตว์บกและสัตว์น้ำ และอื่น ๆ

1.2 ด้านอุตสาหกรรม เพื่อพิจารณาว่ามีสถานประกอบการใดบ้าง ที่ผู้เรียนสามารถออกไปเรียนได้ตามหลักสูตร เขียนแบบ ช่างยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ โทรทัศน์ ช่างก่อสร้าง ช่างโลหะ ช่างเย็บหนัง ช่างเจียรในอัญมณี ช่างปั้น ช่างแกะสลัก ช่างถม ช่างทอ ช่างถัก ช่างทอง และอื่น ๆ

1.3 ด้านคหกรรม เพื่อพิจารณาว่ามีสถานประกอบการใดบ้าง ที่ผู้เรียนสามารถไปเรียนได้ตามหลักสูตร การตัดเย็บเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกายชาย-หญิง การประกอบอาหารและโภชนาการ การถนอมอาหาร การตกแต่งบ้านเรือน การจัดดอกไม้ใบตอง ดอกไม้สด ดอกไม้แห้ง และอื่น ๆ

1.4 ด้านธุรกิจ เพื่อพิจารณาว่ามีสถานประกอบการใดบ้าง ที่ผู้เรียนสามารถออกไปเรียนได้ตามหลักสูตร พิมพ์ดีดไทย พิมพ์ดีดอังกฤษ คอมพิวเตอร์ ชวเลข การปฏิบัติงานสำนักงาน พาณิชยศิลป์ บัญชี และอื่น ๆ

เมื่อสำรวจสถานประกอบการในท้องถิ่นได้แล้ว นำรายชื่อสถานประกอบการเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อเชิญเจ้าของสถานประกอบการ มาหารือความร่วมมือในการสอนและตั้งหลักสูตรให้สมสมัยคือเป็นปัจจุบัน รายที่เต็มใจให้ความร่วมมืออนั้นให้ส่งบุคลากรของสถานประกอบการมาทำความเข้าใจหลักสูตร เป้าหมาย และวิธีการสอนที่โรงเรียนมุ่งหวัง 1-2 อาทิตย์

แล้วจังหวัดออก "หนังสือสำคัญ" ให้ว่าสถานประกอบการดังกล่าว เป็นสถานประกอบการที่จังหวัดพิจารณาให้สอน ผู้เรียนได้และออกคะแนนให้แก่ผู้เรียนได้ ให้ออก "หนังสือสำคัญ" ให้กับบุคลากรผู้เข้าใจหลักสูตร 1-2 สัปดาห์แล้วว่า มีคุณสมบัติสอนผู้เรียนในวิชาอะไร ๆ ได้บ้าง

อนึ่ง ในการให้ผู้เรียนไปเรียนในสถานประกอบการในภาคฤดูร้อนนั้น นักเรียนจากหลายโรงเรียนในจังหวัด แม้ต่างอำเภอก็สามารถไปเรียนได้ตามถนัด และตามสนใจ ด้วยความร่วมมือรับส่งจากผู้ปกครองนักเรียน ดังนั้นในจำนวนคาบเวลาที่เรียนวิชาใดวิชาหนึ่งนั้น อาจมีนักเรียนในกลุ่มจาก หลายโรงเรียนมาเรียนร่วมกัน การจัดค่าตอบแทนผู้สอนในสถานประกอบการในอัตราชั่วโมงละ 80 บาท ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ พังจัดตั้งเป็นงบประมาณให้เบิกจ่ายได้ถูกต้อง สำหรับ ค่าพาหนะของครูอาจารย์ที่จะออกไปเยี่ยมเยียนดูแลนักเรียนในแต่ละสถานประกอบการเป็นระยะ ๆ นั้น พังอยู่ในดุลยพินิจของผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดว่าจะใช้วิธีการใด จะจัดให้เป็นเงิน หรือจะจัดรถรับส่งให้ หรือจะไม่จัดให้เพราะถือเป็นการไปปฏิบัติราชการผู้เขียนประสงค์จะเสนอแนะว่า เมื่อมีนโยบาย ต้องให้ผู้เกี่ยวข้องปฏิบัตินโยบายกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ต้องจัดขึ้นควบคู่กันไปให้ปฏิบัตินโยบายได้ด้วย จึงจะไม่เชื่อเชิญปัญหาและอุปสรรค

2. ใช้ครูอาจารย์ของโรงเรียนเป็นผู้สอนวิชาสามัญ และเป็นผู้ไปเยี่ยมเยียนติดตามนักเรียนที่ไปเรียนในสถานประกอบการ วิธีนี้สามารถแก้ปัญหาเรื่องครูอาจารย์ไม่พอ ครูอาจารย์ไม่มีความรู้ด้านวิชาชีพโดยตรง รัฐไม่ให้อัตรารับครูใหม่ โรงเรียนไม่มีอัตรารอบรมครูเก่าให้สอนวิชาชีพได้ ถือหลักว่าครูอาจารย์ที่มีอยู่แล้วนั้น บรรจุเข้ามาสอนวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะต้องให้เขาสอนวิชานั้นในประถมศึกษาตอนต้น ตอนปลายและอบรมเพิ่มเติมในวิชานั้น ให้สอนวิชานั้นได้ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งที่เป็นวิชาบังคับและวิชาเลือก และให้สอนในภาคเรียนต้นกับภาคเรียนปลายเท่านั้น ในภาคเรียนฤดูร้อนทำหน้าที่เพิ่มเติมคือ ออกไปเยี่ยมเยียนติดตามนักเรียนที่ไปเรียนในสถานประกอบการเป็นที่เข้าใจว่า จำนวนชั่วโมงสอนในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลายของครูอาจารย์แต่ละคนที่สอนวิชาสามัญในโรงเรียนนั้นไม่มากเพราะจำนวนหน่วยกิตที่เป็นวิชาเลือกและเลือกเสรีที่เป็นวิชาชีพนั้น ผู้อื่นสอนให้ในสถานประกอบการในภาคเรียนฤดูร้อนแล้วชั่วโมงสอนที่เพิ่มขึ้นสำหรับครูอาจารย์ก็คือชั่วโมงสอนวิชาเลือกและเลือกเสรีที่เป็นวิชาสามัญ แม้นักเรียนเลือกน้อยก็ต้องสอนและชั่วโมงสอนก็ต้องนับเหมือนสอนนักเรียนเต็มชั้นกรณีที่มีชั่วโมงสอนไม่มากในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลายโรงเรียนสามารถจัดให้ปฏิบัติงานอื่น ๆ ในโรงเรียน เป็นต้นว่า การสอนซ่อมเสริมนักเรียน การแนะแนวนักเรียนการนำนักเรียนไปเยี่ยมชมแหล่งประกอบอาชีพเพื่อศึกษางานอาชีพหลาย ๆ อย่าง มาประกอบการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพที่ถนัดและสนใจ นิเทศภายในกันและกันเตรียมสื่อการเรียนการสอนจัดห้องสมุดในโรงเรียน หรืออื่น ๆ ที่ผู้บริหารมอบหมาย และเป็นที่เข้าใจต่อไปว่านักเรียนก็อาจมีเวลาว่างต่อหนึ่งวันด้วย เพราะตัดหน่วยกิตและชั่วโมง

สอนไปสอนในภาคฤดูร้อนจำนวนหนึ่งในสถานประกอบการ โรงเรียนพึงจัดนักเรียนที่มีชั่วโมงว่างอยู่กับครูแนะแนวเพื่อขอรับคำปรึกษาหารือ ทดสอบความถนัดและความสนใจ จัดกิจกรรมกลุ่มด้านการให้บริการ สนทน่านักเรียนไปศึกษางานอาชีพนอกโรงเรียน นำวิดีโอเทปเรื่องงานอาชีพมาให้นักเรียนศึกษา ให้นักเรียนเรียนซ่อมเสริม ให้นักเรียนเข้าห้องสมุด และอื่น ๆ สรุปว่าครูอาจารย์ที่มีอยู่แล้วทำการสอนวิชาสามัญตามปกติ ที่เพิ่มขึ้นคือสอนวิชาสามัญทั้งวิชาบังคับเลือก และเลือกเสรีในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามหลักสูตร ไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มครู ไม่จำเป็นต้องขออัตราบรรจุครูวิชาสามัญแต่อย่างใด

3. ใช้ศูนย์ฝึกวิชาชีพของโรงเรียนเป็นที่สอนวิชาชีพ วิธีการนี้จัดเฉพาะกรณีที่ไม่ประสงค์จะใช้สถานประกอบการในท้องถิ่นเป็นที่เรียนที่ฝึกงานของนักเรียน ในบางรายวิชาชีพที่นักเรียนต้องการเรียน แต่ไม่มีสถานประกอบการในท้องถิ่น หรือสถานประกอบการในท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือ ศูนย์ฝึกวิชาชีพ หรือ ศูนย์การเรียนรู้วิชาชีพนี้ ผู้เขียนประสงค์จะเรียกว่า "กบปียภูมิ" หมายถึง ศูนย์ที่โรงเรียนจัดขึ้นภายใต้หลังคาเดียวกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง เอกครูที่มีความรู้ด้านวิชาชีพ เช่น ป.กศ.สูง เรียนจบ ค.บ.วิชาเอกเกษตร วิชาเอกคหกรรม วิชาเอกธุรกิจ วิชาเอกอุตสาหกรรม ไปทำการสอนในศูนย์นั้น เป็นการบรรจุใหม่ให้เซ็นชื่อที่ สปอ. หรือ สปจ. แล้วออกไปทำงานที่ศูนย์หรือ ออกคำสั่งให้ครูดังกล่าวที่มีอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ มาช่วยราชการที่ สปอ. หรือ สปจ. แล้วออกไปทำงานที่ศูนย์ทุกวัน นับเป็นการใช้ศูนย์วิชาชีพรวม นักเรียนจากโรงเรียนใดที่เลือกวิชาชีพต่าง ๆ แม้โรงเรียนละ 1 หรือ 2 หรือมากกว่านั้น สามารถมาเรียนในศูนย์นี้กับครูดังกล่าวได้ หมายความว่าครูดังกล่าวมาทำงานที่ศูนย์โดยลงชื่อที่ สปอ. หรือ สปจ. เฉพาะภาคเรียนฤดูร้อนที่สอนวิชาชีพเท่านั้น เป็นการแก้ปัญหาเรื่องครูวิชาชีพไม่พอสำหรับทุกโรงเรียน ด้วยการรวมทรัพยากรครูวิชาชีพที่มีอยู่แล้วไว้ในศูนย์ สอนวิชาชีพเดียวกัน ให้นักเรียนหลายโรงเรียนมาเรียนกับครูดังกล่าวในศูนย์ในภาคเรียนฤดูร้อน หนึ่ง เครื่องมือ เครื่องจักร เป็นต้นว่าจักรเย็บผ้า เต้าแก๊ส เครื่องอัดอาหารเข้ากระป๋อง เครื่องอัดอาหารเข้าขวด เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องอัดสำเนา เครื่องคิดเลข เครื่องมือเกษตร เครื่องมืออุตสาหกรรมทั้ง ถักทอ เจียรระไน ที่เป็นของโรงเรียนต่าง ๆ โรงเรียนละเล็กละน้อย สปอ. หรือ สปจ. สั่งให้นำมารวมไว้ที่ศูนย์เพื่อใช้ประกอบการสอนของครูผู้สอนวิชาชีพ ให้นักเรียนที่เลือกเรียนจากทุกโรงเรียนได้เรียน เป็นการบริหารที่ใช้ทรัพยากร การบริหารด้านวัสดุครุภัณฑ์ให้กับโรงเรียนรายโรงเรียนได้ วิธีการนี้ผู้เขียนหมายถึงหนังสือและบรรณารักษ์ด้วยต้องจัดให้มารวมกันไว้ที่ศูนย์เพื่อทุกโรงเรียนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ประเทศไทยกำลังต้องการวิธีนี้ในการเปิดเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นอย่างมาก จำเป็นที่ผู้บริหารสูงสุดใช้ภาวะผู้นำของตนนำผู้บริหารแต่ละโรงเรียนมาร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ปัญหาเป็นระยะ ๆ ผู้เขียนตั้งข้อสังเกตว่า ในบางประเทศที่ผู้เขียนมีโอกาสไปศึกษาและดูงานด้านการจัดการศึกษาแบบนี้ ให้ความสำคัญกับวิธีการนี้มากขึ้น เพราะแม้จะจัดเครื่องมือ โรงงาน และครูสอนวิชาชีพให้กับโรงเรียนทุกโรงเรียนแล้วก็ตาม ถ้านักเรียนไม่เลือกเรียนวิชาใดในภาคฤดูร้อนได้ทรัพยากรนั้นก็ไม่ได้ใช้ในโรงเรียนนั้น แต่โรงเรียนอื่น ๆ ที่ไม่มีครู ไม่มีเครื่องมือ นั้น นักเรียนเขาต้องการ เรียนวิชานั้นก็ไม่ได้เรียนวิชานั้น การจัดทรัพยากรชนิด

ของใครของมันนั้นควรเป็นโรงเรียนเอกชนมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนรัฐบาลต้องถือว่า คน เงิน วัสดุครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง เป็นสมบัติรวมของทางราชการสังกัดเดียวกันควรใช้ร่วมกัน ตั้งงบประมาณซ่อมแซมร่วมกัน แก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อประชาชนในท้องถิ่นเดียวกัน ผู้เขียนเชื่อว่าถ้าทำตามวิธีการนี้ได้จะช่วยชาติประหยัดงบประมาณการจัดการศึกษาได้มาก คือประหยัดทั้งจำนวนครูผู้สอนวิชาชีพที่ขาดแคลนหาได้ยาก ประหยัดทั้งวัสดุครุภัณฑ์ประกอบการสอน ประหยัดเงินงบประมาณสร้างโรงฝึกงานอย่างมหาศาล

4. การจัดโปรแกรมการเรียนให้นักเรียนรายบุคคล ได้เรียนครบวงจร วิธีนี้โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาแบบสุดสัมฤทธิ์ พึ่งจัดโปรแกรมการเรียนให้นักเรียนรายบุคคล ได้เรียนแบบครบวงจร คือเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่สามแล้วมีความรู้และประสบการณ์เพียงพอจะออกประกอบอาชีพได้ ไม่ว่าจะขายแรงงาน หรือขายงาน หรือ สร้างงาน โปรแกรมการเรียนดังกล่าวอาจเป็นดังนี้

4.1 โปรแกรมแบบไตรลักษณ์

วิชาบังคับ	เกษตรกรรม (1)	อุตสาหกรรม (2)	ธุรกิจ (3)
วิชาการ หรือวิชาสามัญ	พืชมะม่วง หิมพานต์	นำเม็ดเข้า กระป๋อง น้ำส้มสายชู อัดขวด	วิธีการจัดการ บัญชี การขาย การโฆษณา

โปรแกรมนี้ นักเรียนที่เลือกเรียน ได้เรียนวิชาการหรือวิชาสามัญตามหลักสูตร กำหนดร่วมกับนักเรียนอื่น ๆ ในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลายของ ม. 1 ม. 2 และ ม. 3 เป็นเวลา 3 ปี ได้เรียน วิชาพีชกรรม อุตสาหกรรม และธุรกิจ (ไตรลักษณ์) กับสถานประกอบการในภาคเรียนฤดูร้อนของ ม. 1 ม. 2 ม. 3 สามภาคฤดูร้อนเวลาเรียนเป็น 20 เท่าของเวลาเรียนในภาคเรียนปกติตามหลักสูตรกำหนด โดยการลงสนามกับผู้สอนในสถานประกอบการคือ ศึกษารวมชาติของมะม่วงหิมพานต์ วิธีการปลูก การเพาะชำ ดินและปุ๋ย การผสมพันธุ์ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยว การนำเม็ดจากผลมาอบแห้งและนำเข้ากระป๋องตามหลักอุตสาหกรรม การเกษตร การจัดการด้านการวางแผนการขาย การศึกษาตลาด การขายปลีก การขายส่ง การทำบัญชี การจัดทำงบประมาณ การโฆษณา การส่งออก ภาษาไทยธุรกิจ ภาษาอังกฤษธุรกิจ และอื่น ๆ เมื่อเรียนครบ 3 ปี คือจบ ม. 3 แล้วนักเรียนได้เรียนวิชาการหรือวิชาสามัญตามหลักสูตร ได้เรียนวิชาเกษตรที่แปรรูปผลิตผลเข้าภาคอุตสาหกรรมเกษตร และนำไปสู่วิธี

การจัดการมีรายได้ทั้งระหว่างเรียนและหลังจากเรียนจบแล้ว ไปสร้างงานได้และดำรงชีวิตหาเลี้ยงชีพได้โดยมิต้องว่างงาน หรือเดินทางไปขายแรงงานในแดนไกลละทิ้งท้องถิ่นและครอบครัว ถ้ามีที่ดินปลูกมะม่วงหิมพานต์อยู่บ้างแล้วเป็นของตนเอง ก็ขยายงานให้รุ่งเรืองได้ จึงเรียกโปรแกรมนี้ว่า "สุดสัมฤทธิ์" คือไม่จำเป็นต้องเรียนต่อไปอีกเพราะไม่มีโอกาสอีกกรณีเปลี่ยนใจจะเรียนต่อ วิชาการหรือวิชาสามัญภาคบังคับยังเพียงพอจะไปเรียนต่อได้

4.2 โปรแกรมแบบจุดลักษณะ

วิชาบังคับ	เกษตรกรรม (1)	คหกรรม (2)	อุตสาหกรรม (3)	ธุรกิจ (4)
วิชาการหรือ วิชาสามัญ	เลี้ยงสัตว์ กึ่งกุลาดำ	กึ่งเค็ม กึ่งส้ม กึ่งอบ มันกึ่ง	นำเข้ากระป๋อง	วิธีการจัด การบัญชี การขาย การโฆษณา

โปรแกรมนี้ นักเรียนที่เลือกเรียน ได้เรียนวิชาการหรือวิชาสามัญตามหลักสูตร กำหนดร่วมกับนักเรียนอื่น ๆ ในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลายของ ม. 1 ม. 2 และ ม. 3 เป็นเวลา 3 ปี ได้เรียนวิชาสัตวบาล คหกรรม อุตสาหกรรม และธุรกิจ (จุดลักษณะ) กับสถานประกอบการในภาคเรียนฤดูร้อนของ ม. 1 ม. 2 ม. 3 สามภาคฤดูร้อนเวลาเรียนเป็น 20 เท่าของเวลาเรียนในภาคเรียนปกติตามหลักสูตรกำหนดโดยการลงนามกับผู้สอนในสถานประกอบการคือ ศึกษารวมชาติของกึ่งกุลาดำ การเพาะเลี้ยงกึ่งกุลาดำ อาหารกึ่งกุลาดำ การอนุบาลกึ่งกุลาดำ การทำกึ่งเค็ม กึ่งส้ม กึ่งอบ และมันกึ่ง นำอาหารดังกล่าวเข้ากระป๋องตามหลักวิชาอุตสาหกรรม เกษตรจัดการด้านวางแผนการขาย การศึกษาตลาด การขายปลีก การขนส่ง การทำบัญชี การจัดทำงบประมาณ การโฆษณา การส่งออก ภาษาไทยธุรกิจ ภาษาอังกฤษธุรกิจเมื่อเรียนครบ 3 ปี คือจบ ม. 3 แล้ว นักเรียนได้เรียนวิชาการหรือวิชาสามัญครบตามหลักสูตร ได้เรียนวิชาเกษตรคือสัตวบาล ได้เรียนวิชาคหกรรมคือการประกอบอาหารได้เรียนวิชาอุตสาหกรรมเกษตรคือการนำอาหารเข้ากระป๋อง ได้เรียนวิชาธุรกิจคือ การจัดการ การขาย บัญชี และภาษาไทยภาษาอังกฤษ เป็นการเทียบพร้อมที่จะออกประกอบอาชีพแบบสร้างงานได้ ระหว่างเรียนก็มีรายได้ จะไปขายแรงงานหรือขยายงานก็ได้ กรณีรวมหุ้นกันหลาย ๆ คนเป็นบริษัทได้ ไม่ต้องแสวงหาตำแหน่งราชการไม่ว่างงาน มีรายได้เลี้ยงตนและครอบครัวโดยไม่ต้องเรียนมากเพราะไม่มีโอกาสเรียนต่อไปอีกได้ จึงเรียกโปรแกรมนี้ว่า "สุดสัมฤทธิ์" คือไม่จำเป็นต้องเรียนต่อไปอีกก็ออกประกอบอาชีพได้ ถ้าประสงค์เรียนต่อวิชาการหรือวิชาสามัญภาคบังคับพอนำไปใช้เรียนต่อระดับ ปวช. ขึ้นไปสู่ ปวส. และสูงขึ้นไปอีกได้

จากที่ได้กล่าวถึงมาแล้วข้างต้น เป็นที่เข้าใจว่า นอกจากโปรแกรมการเรียนที่โรงเรียนกำลังจัดอยู่แล้วในปัจจุบัน โรงเรียนสามารถจัดโปรแกรม "สุดสัมฤทธิ์" เข้าเพิ่มเติมได้อีก โปรแกรมหนึ่ง ทั้งนี้ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเอง ต้องตัดสินใจเอง และกรรมสิทธิ์ในการตัดสินใจต้องเป็นของเขาทั้งสองฝ่ายอย่างเด็ดขาด โรงเรียนต้องไม่ก้าวล่วงกรรมสิทธิ์การตัดสินใจของเขา เพียงแต่แนะนำให้ชัดเจนที่สุดเท่านั้นเป็นสำคัญ ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า โปรแกรมนี้อาจเกิดขึ้นในโรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่ง หรือจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งได้ ถ้าผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารที่เกี่ยวข้องระดับสูงขึ้นไปหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน อภิปรายหาวิธีการที่เป็นไปได้เข้าสู่ภาคปฏิบัติ อาจแต่งเติมเสริมตัดได้ตามที่เห็นสมควร และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความนี้จะเป็นแนวให้กับการอภิปรายของผู้บริหารดังกล่าว

ชื่อโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน	ชื่อโรงเรียน
โรงเรียน	โรงเรียน	โรงเรียน	โรงเรียน	โรงเรียน
โรงเรียน	โรงเรียน	โรงเรียน	โรงเรียน	โรงเรียน

... (Faint, mostly illegible text from the reverse side of the page is visible through the paper.)